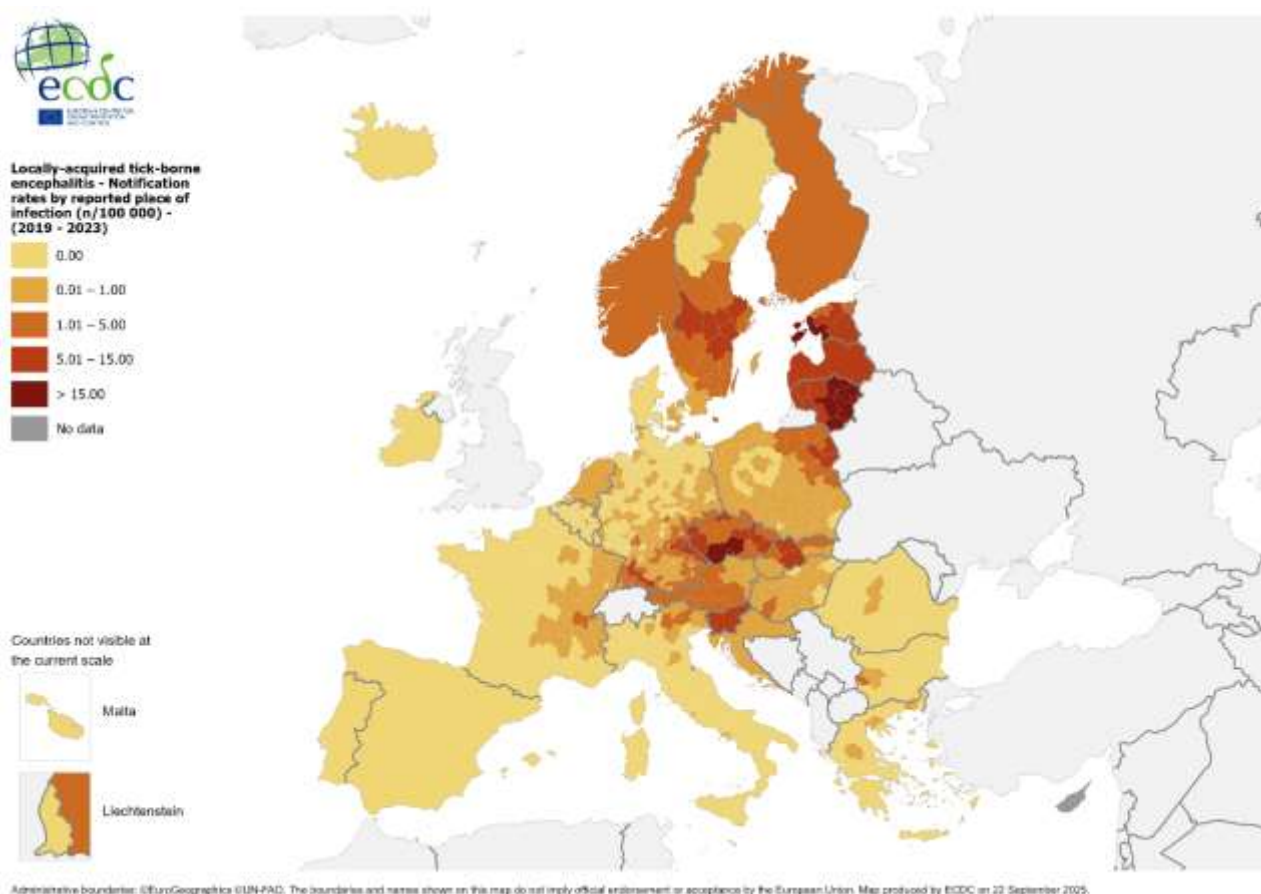

SERGAMUMO ERKIŲ PLATINAMOMIS LIGOMIS 2025 M. APŽVALGA

1. Įvadas. Sergamumo dinamika

Erkinis encefalitas (EE) ir Laimo liga (LL) – labiausiai Europoje paplitusios erkių platinamos ligos Europoje. Europoje sergamumas LL ir EE ypač išaugo per pastaruosius du dešimtmečius. Europoje didžiausias sergamumo EE rodiklis registruojamas Baltijos šalyse, Skandinavijoje ir Čekijos Respublikoje (1 pav.).

1 pav. Patvirtinti erkinio encefalito atvejai 100 000 gyv. pagal 2019–2023 m. gautus pranešimus apie vietinius užsikrėtimo atvejus

Šias ligas platina *Ixodes* genties erkės. Centrinėje Europoje pagrindinis platintojas – *Ixodes ricinus* erkė. Didžiąją savo gyvenimo dalį erkė praleidžia gamtinėje aplinkoje, todėl klimato pokyčiai veikia jų paplitimą ir gausą, o kartu ir sergamumą jų platinamomis ligomis. Neparazitavimo metu reikalinga ne mažesnė kaip 80 proc. santykinė mikroklimato drėgmė tam, kad erkės išvengtų mirtino išdžiūvimo. Jų buveinės yra ten, kur yra gera augmenijos danga, vidutinis arba didelis kritulių kiekis, kur dirvožemio paviršius išlieka drėgnas net ir sausuoju metų laiku. Pokyčiai, kylantys dėl klimato kaitos, gali išplėsti arba sutrumpinti alkanų erkių aktyvumo periodą, padidinti arba sumažinti

erkių gausą ir išplitimą, turėti įtakos erkių vystymosi tempui ir tokiu būdu pakeisti erkių sezoninio aktyvumo modelį.

Erkinis encefalitas – arbovirusinė, klasikinė gamtinė židininė infekcija. Erkei siurbiant kraują virusas patenka į žmogaus organizmą. Galimas ir alimentarinis žmonių užsikrėtimo kelias per nepasterizuotą erkinio encefalito virusu infekuotą ožkų ar karvių pieną. Erkinio encefalito paplitimo arealas sutampa su *Ixodes ricinus* ir *I. persulcatus* erkių išplitimo arealu.

Viena sergamumo erkiniu encefalitu priežasčių – pastovūs šios infekcijos gamtiniai židiniai. Pastaruoju metu būdinga, kad žmonės šia liga užsikrečia miestų ribose: parkuose, priemiesčių miškuose, kolektyvinių sodų prieigose.

Viruso gyvenimo ciklas susijęs su erkės, kuri yra ilgalaikis viruso rezervuaras ir platintojas, gyvenimo ciklu. Taigi, vertikalūs (transovarinis ir transfazinis) viruso perdavimo kelias priklauso nuo sudėtingo ir ilgo pernešėjo vystymosi ciklo, o horizontalūs (per erkių maitintojus) – nuo būtinos šeimininkų kaitos metamorfozės metu ir sugebėjimo kiekvienos vystymosi fazės metu susirasti maitinimuisi šiltakraujį gyvūną.

Mirtingumas nuo EE siekia 0,5–4 proc.. Maždaug trečdalis žmonių, persirgusių EE, nevysiškai pasveiksta, t. y. turi liekamųjų ligos reiškinių. Dažniausi liekamieji reiškiniai: negalėjimas susikaupti, miego sutrikimai, nuolatiniai galvos skausmai, padidėjęs jautrumas, elgesio pokyčiai. Rečiau – parėzės (paralyžius).

Laimo ligos sukėlėjas – *Borrelia burgdorferi sensu lato*. Yra žinomi keli žmogui patogeniniai borelijų genotipai. Daugelis žinduolių yra šios infekcijos rezervuarai. Epidemiologiniu požiūriu, reikšmingiausi graužikai, ypač *Apodemus spp.* genties pelės, kirstukai ir voverės. *Borrelia afzelii* labiausiai susijusi su šiomis rūšimis. Visi patogeniniai genotipai gali sukelti *erythema migrans* (klaidžiojančiąją raudonę). *B. burgdorferi sensu stricto* paveikia sąnarius, bet šis vienas iš pagrindinių LL sukėlėjų Europoje mažiausiai paplitęs. LL sukeliamas artritas žemyne retesnis nei neuroboreliozė, sukeliamą ypač plačiai vakarų Europoje paplitusios *B. garinii* rūšies. Rytų Europoje ir Skandinavijos šalyse dažniausiai sutinkamas *B. afzelii* genotipas, pasireiškiantis *erythema migrans*.

JAV ligų kontrolės ir prevencijos centras apskaičiavo, kad kasmet Laimo liga susergera ~300 tūkst. žmonių, tačiau daugelis atvejų neregistruojami. Kasmet Europoje registruojama apie 85 tūkst. LL atvejų, bet tai nepakankamai tikslus situacijos įvertinimas dėl įvairių priežasčių. Įvertinus skirtingų šaltinių duomenis, tikėtina, kad kasmet turėtų būti daugiau nei 200 tūkst. atvejų, dažniausiai serga 5–15 ir 45–65 metų žmonės.

2. SERGAMUMAS ERKINIU ENCEFALITU LIETUVOJE 2025 M.

2025 m. Lietuvoje buvo užregistruoti 642 susirgimo EE atvejai, o sergamumo rodiklis 100 tūkst. gyventojų siekė 22,2. Palyginus su 2024 m. rodikliu, jis sumažėjo 20,4 proc. (1 lentelė).

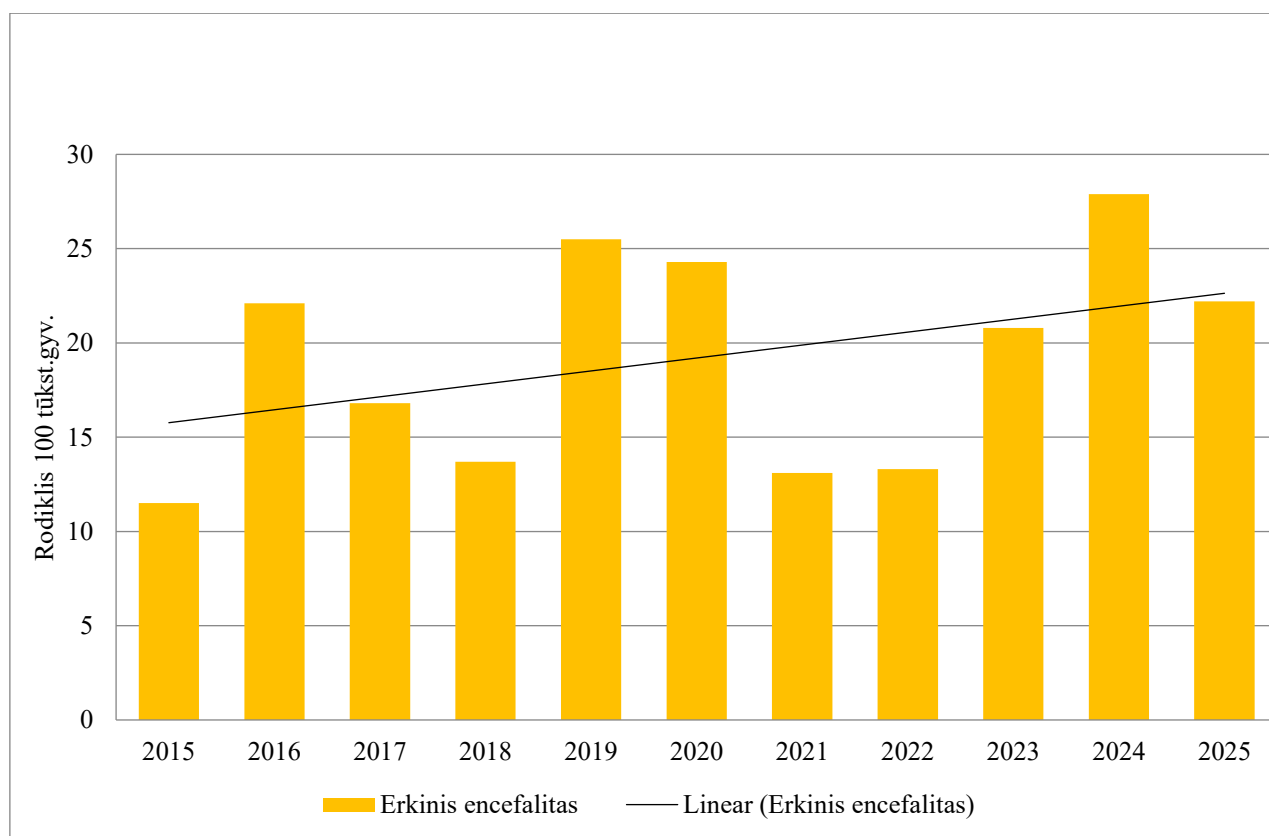
1 lentelė. Sergamumas EE Lietuvoje 2024–2025 m. pagal gyvenamąją vietovę

	Susirgimų skaičius		Rodiklis 100 tūkst. gyv.		Palyginimas
	2024 m.	2025 m.	2024 m.	2025 m.	
Lietuvoje	807	642	27,9	22,2	-20,4 proc.
Miesto gyventojai	467	345	23,6	17,4	-26,3 proc.
Kaimo gyventojai	340	297	37,4	32,6	-12,8 proc.

2.1. Sergamumo dinamika

Lietuva yra endeminė EE šalis. Privaloma šios ligos registracija šalyje pradėta 1968 m., tačiau EE ypač aktualia visuomenės sveikatos problema Lietuvoje tapo nuo 1993 m. Didžiausias sergamumas EE užregistruotas 2003 m.: 763 susirgimo atvejai (sergamumo rodiklis – 21,95 atvejo 100 tūkst. gyv.), 2016 m.: 633 susirgimo atvejai (sergamumo rodiklis – 22,1 atvejo 100 tūkst. gyv.), 2019 m. sergamumo rodiklis – 25,5 atvejo 100 tūkst. gyv., 2024 m. sergamumo rodiklis – 27,9 atvejo 100 tūkst. gyv. ir 2025 m. sergamumo rodiklis 22,2 atvejo 100 tūkst. gyv. Manoma, kad daugiau nei prieš 20 m. prasidėjęs sergamumo EE pakilimas daugiausia susijęs su erkių gausos padidėjimu ir jų arealo išplitimu, besikeičiančiomis klimato sąlygomis, geresne EE diagnostika ir didesniu specialistų dėmesiu šiai ligai. Sergamumo EE rodiklis 100 tūkst. gyventojų Lietuvoje kasmet kinta (2 pav.).

2 pav. Sergamumas EE 2015–2025 m.

2.2. Sergamumo sezoniškumas

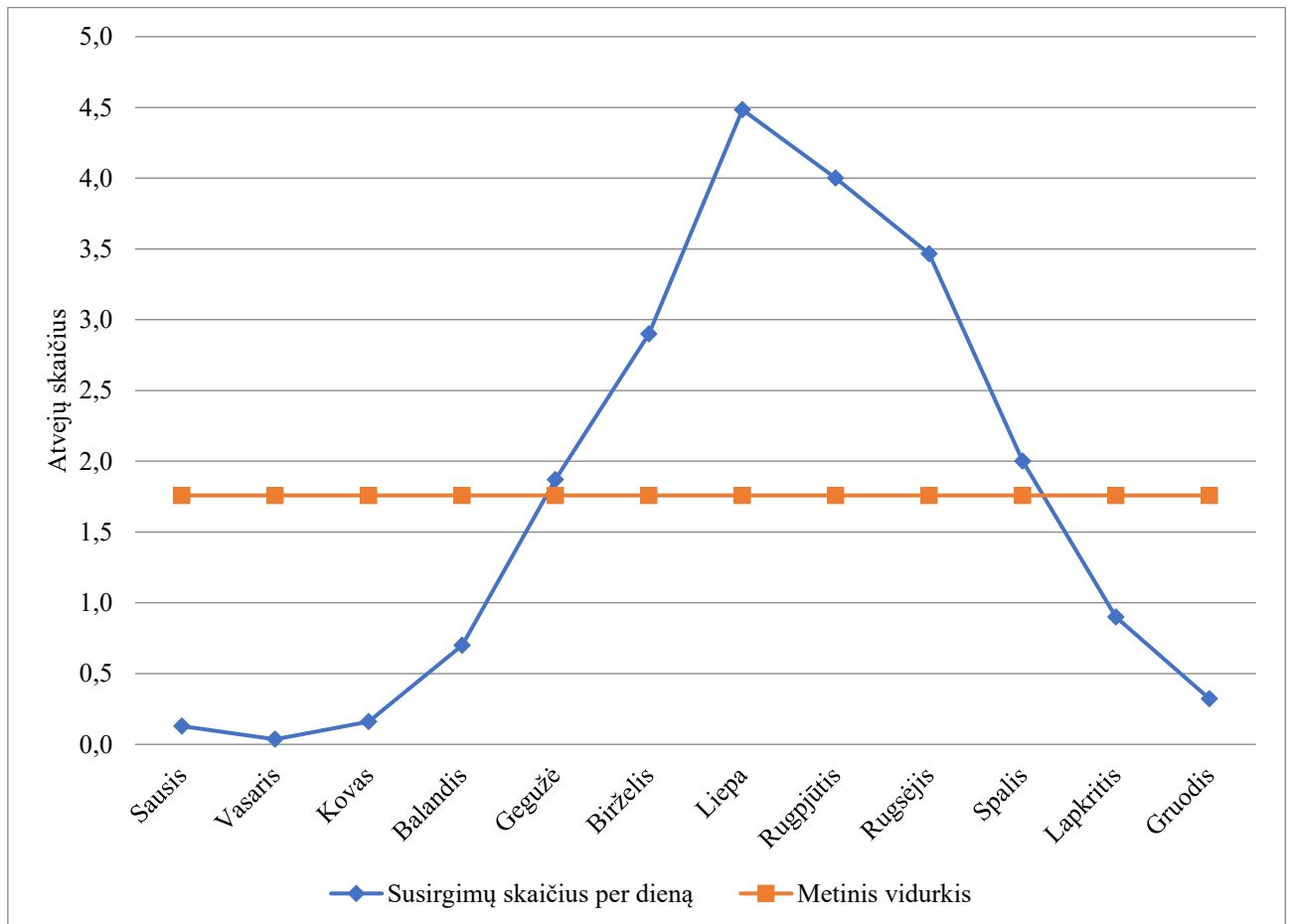
Sergamumui būdingas ryškus sezoniškumas, kuris susijęs su erkių aktyvumu ir dažnesniu gyventojų buvimu gamtoje bei lankymusi miškingose vietovėse.

Pirmasis susirgimas EE 2025 m. užregistruotas sausio mėnesį. Daugiausia EE atvejų užregistruota liepos mėnesį (4,8 atvejo per dieną). Sezoninis sergamumo pakilimas registruotas gegužės–spalio mėnesiais (2 lentelė, 3 pav.). Sezoniškumo koeficientas (sezoninio pakilimo mėnesiais užregistruota susirgimo atvejų dalis, išreikšta procentais) – 89,4 proc. Sezoninio pakilimo mėnesiais buvo užregistruota 8,4 karto daugiau atvejų nei per likusius metų mėnesius.

2 lentelė. Sergamumo EE pasiskirstymas pagal mėnesius Lietuvoje 2025 m.

Mėnuo	Atvejų skaičius	Sergamumo rodiklis 100 tūkst. gyv.	Procentas bendro skaičiaus nuo susirgimų	Susirgimų skaičius per dieną
Sausis	4	0.1	0.6 proc.	0.1
Vasaris	1	0.0	0.2 proc.	0.0
Kovas	5	0.2	0.8 proc.	0.2
Balandis	21	0.7	3.3 proc.	0.7
Gegužė	58	2.0	9.0 proc.	1.9
Birželis	87	3.0	13.6 proc.	2.9
Liepa	139	4.8	21.7 proc.	4.5
Rugpjūtis	124	4.3	19.3 proc.	4.0
Rugsėjis	104	3.6	16.2 proc.	3.5
Spalis	62	2.1	9.7 proc.	2.0
Lapkritis	27	0.9	4.2 proc.	0.9
Gruodis	10	0.3	1.6 proc.	0.3
Iš viso	642	22.2	100.0 proc.	1.8

3 pav. Sergamumas EE pagal mėnesius (vidutinis atvejų skaičius per dieną) 2025 m.

2.3. Geografinis sergamumo pasiskirstymas

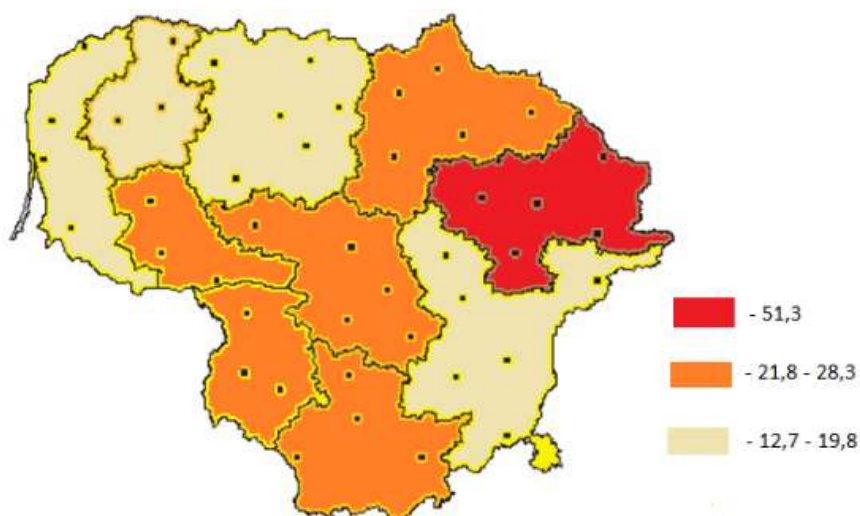
Pagrindiniai EE ligos platintojai – *Ixodes ricinus* – paplitę visoje Lietuvos teritorijoje. EE virusų aptikta erkėse, surinktose įvairiose šalies vietovėse. Tačiau geografinis sergamumo EE pasiskirstymas yra nevienodas (3 lentelė, 4 pav.).

3 lentelė. Sergamumas EE Lietuvos apskrityse 2025 m.

Apskritis	Susirgimo atvejų skaičius	Rodiklis 100 tūkst. gyv.	Procentinė atvejų dalis
Iš viso:	642	22.2	100.0proc.
Vilniaus	174	19.8	27.1proc.
Kauno	166	28.3	25.9proc.
Utenos	63	51.3	9.8proc.
Panevėžio	49	23.7	7.6proc.
Klaipėdos	49	14.2	7.6proc.
Šiaulių	34	12.7	5.3proc.
Marijampolės	32	24.0	5.0proc.
Alytaus	29	21.8	4.5proc.
Telšių	24	18.5	3.7proc.
Tauragės	22	24.5	3.4proc.

Didžiausi EE sergamumo rodikliai registruoti Utenos, Marijampolės, Panevėžio, Tauragės ir Kauno apskrityse ir yra didesni nei bendras Lietuvos sergamumo rodiklis. Šiose apskrityse 2025 m. užregistruotų atvejų skaičius sudaro 51,7 proc. visų susirgimų EE Lietuvoje. Likusiose apskrityse rodikliai yra mažesni.

4 pav. Sergamumas EE apskrityse 2025 m.

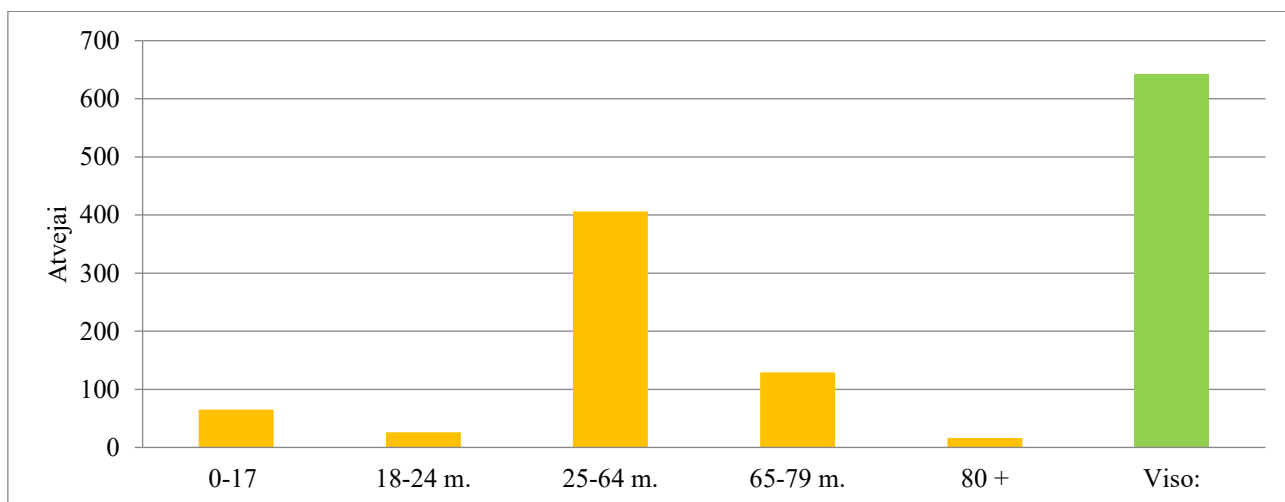
2.4. Sergamumas pagal amžiaus grupes

EE dažniau serga suaugę žmonės. Didžiausias sergamumas užregistruotas 65–79 metų amžiaus grupėje (29,3 atvejo 100 tūkst. gyv.) ir 25–64 metų amžiaus grupėje (25,4 atvejo 100 tūkst. gyv.) (4 lentelė, 5 pav.). Vyresnio amžiaus asmenys paprastai serga sunkiau ir jiems dažniau pasireiškia liekamųjų šios ligos reiškinių.

4 lentelė. Sergamumas EE pagal gyventojų amžiaus grupes Lietuvoje 2025 m.

Amžiaus grupė	Susirgimo atvejų skaičius	Procentinė atvejų dalis	Rodiklis 100.000 gyv.
0-3 m.	10	1.6	11.4
4-6 m.	7	1.1	8.7
7-9 m.	10	1.6	10.9
10-14 m.	21	3.3	14.1
15-17 m.	17	2.6	19.1
0 - 17	65	10.1	13.1
18-24 m.	26	4.0	13.7
25-64 m.	406	63.2	25.4
65-79 m.	129	20.1	29.3
80 +	16	2.5	9.8
Lietuva	642	100.0	22.2

5 pav. Sergamumas EE pagal amžiaus grupes Lietuvoje 2025 m.

2.5 Sergamumas pagal užsiėmimą

Kaip ir kiekvienais metais, didelę visų susirgusiųjų EE dalį (22,7 proc.) 2025 m. sudarė pensininkai ir bedarbiai. Šias gyventojų grupes būtų galima priskirti atskirai rizikos grupei, kadangi joje kiekvienais metais nustatoma didelė visų susirgimo atvejų dalis. Pensininkai ir bedarbiai, tikėtina, dažniau lankosi miškuose ar miškingose vietovėse, renka miško gėrybes ar poilsiauja.

Kasmet moksleiviai ir studentai sudaro apie 10 proc. visų susirgusiųjų EE. 2025 m. jie sudarė 7,3 proc. visų susirgusiųjų. Kitose gyventojų grupėse daugiau susirgimų registruota tarp darbininkų.

2025 m. ši grupė sudarė 9,4 proc. visų susirgusiųjų. 2,7 proc. sirgusių EE asmenų buvo ikimokyklinio amžiaus vaikai (5 lentelė).

5 lentelė. Gyventojų sergamumas EE pagal užsiėmimą 2025 m.

Gyventojų grupė	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Procentinė atvejų dalis
Kiti	345	53.74
Pensininkai	122	19.00
Darbininkai	60	9.35
Moksleiviai	44	6.85
Tarnautojai	26	4.05
Bedarbiai	24	3.74
Ikimokyklinukai	17	2.65
Studentai	3	0.47
Neįgalūs	1	0.16
Iš viso:	642	100.00

2.6. Sergamumas pagal gyvenamąją vietą

2025 m. kaimo gyventojai 1,9 karto dažniau sirgo EE nei miesto gyventojai (6 lentelė).

6 lentelė. Sergamumas EE Lietuvoje pagal gyvenamąją vietą 2025 m.

Gyventojai	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Rodiklis 100 tūkst. gyv.	Procentinė atvejų dalis
Miesto	345	17,4	53,7
Kaimo	297	32,6	46,3
Iš viso:	642	22,2	100.0

Tai būtų galima paaiškinti dažnesniu kaimo gyventojų lankymusi ir darbu miškuose, daugelis kaimų ar sodybų yra įsikūrusios šalia miškų ar miškingų vietovių, todėl kaimo gyventojai turi dažnesnę sąlytį su erkėmis, mažiau saugosi jų įsisiurbimo, maistui dažnai vartoja savo ūkiuose auginamų gyvulių termiškai neapdorotą pieną.

2.7 Profilaktika

2025 m. nuo EE iš viso paskiepyta 481 780 asmenų: 386 258 suaugusieji ir 95 522 vaikai. 2025 m. valstybės biudžeto lėšomis paskiepytas 67 151 50–55 m. amžiaus grupei priklausantis asmuo.

7 lentelė. Paskiepytų valstybės lėšomis asmenų skaičius Lietuvoje 2025 m.

I doze	20 497
II doze	20 426
III doze	16 919
Palaikomąja doze	9 243

Iš viso 67 085 asmenys.

3. SERGAMUMAS LAIMO LIGA (LL)

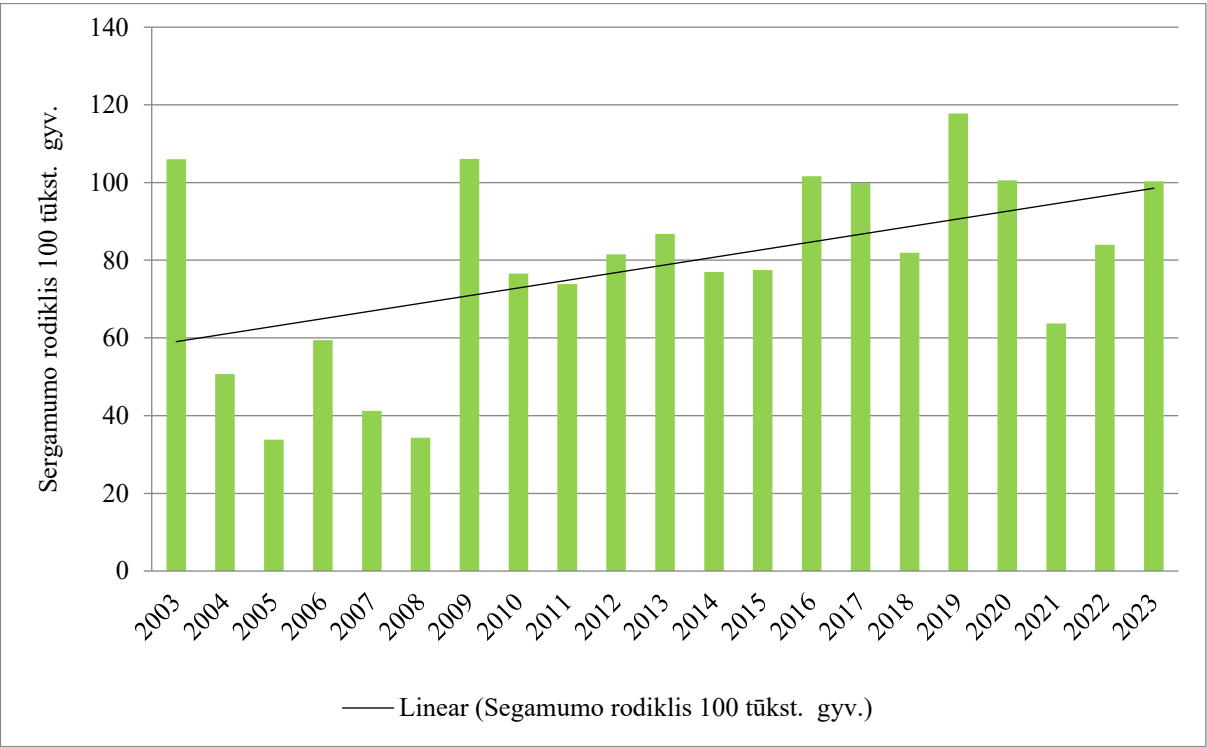
2025 m. iš viso užregistruoti 15 438 Laimo ligos atvejai (534,3 atv. 100 tūkst. gyv.). Palyginus su 2024 m. duomenimis, sergamumas Laimo liga Lietuvoje 2025 m. padidėjo 1,2 proc. (8 lentelė).

8 lentelė. Lietuvos gyventojų sergamumas Laimo liga 2025 m.

	Susirgimo atvejų skaičius		Rodiklis 100 tūkst. gyv.		Palyginimas
	2024 m.	2025 m.	2024 m.	2025 m.	proc.
Lietuvoje	15 254	15 438	528,2	534,3	1,2

Laimo ligos (LL) oficiali registracija Lietuvoje pradėta 1991 m., o 1991–2023 m. užregistruoti 61 433 susirgimai LL. Per tą laikotarpį didžiausias sergamumas užregistruotas 2003 m. (106 atv. 100 tūkst. gyv.), 2009 m. (106,1 atv. 100 tūkst. gyv.), 2016 m. (101,6 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 2019 m. (117,8 atv. 100 tūkst. gyv.) (6 pav.).

6 pav. Sergamumas Laimo liga 2003–2023 m.

Manoma, kad dėl nepakankamos tuo metu „naujos“ ligos diagnostikos registruojamas sergamumas LL 1991–1994 m. laikotarpiu buvo sąlyginai žemas (nuo 1,6 iki 18,1 atv. 100 tūkst. gyv.).

Tikėtina, kad nuo 2000 m. pradėjęs didėti sergamumo LL lygis susijęs su pagerėjusia ligos diagnostika, klimato sąlygomis, palankiomis erkių gausos didėjimui ir erkių arealo išplitimui. Aukštas sergamumo LL lygis taip pat susijęs ir su socialinėmis bei ekonominėmis sąlygomis – dideliu bedarbių skaičiumi, padidėjusiais nedarbiamų žemių, kertamų ir neprižiūrimų miškų plotais. 2024 m. pasikeitus tvarkai, gaunant duomenis iš Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos į Užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų

valstybės informacinę sistemą, drastiškai padidėjo sergančiųjų LL skaičius ir 2025 m. siekė 15 438 atvejus.

3.1. Sergamumo geografinis pasiskirstymas

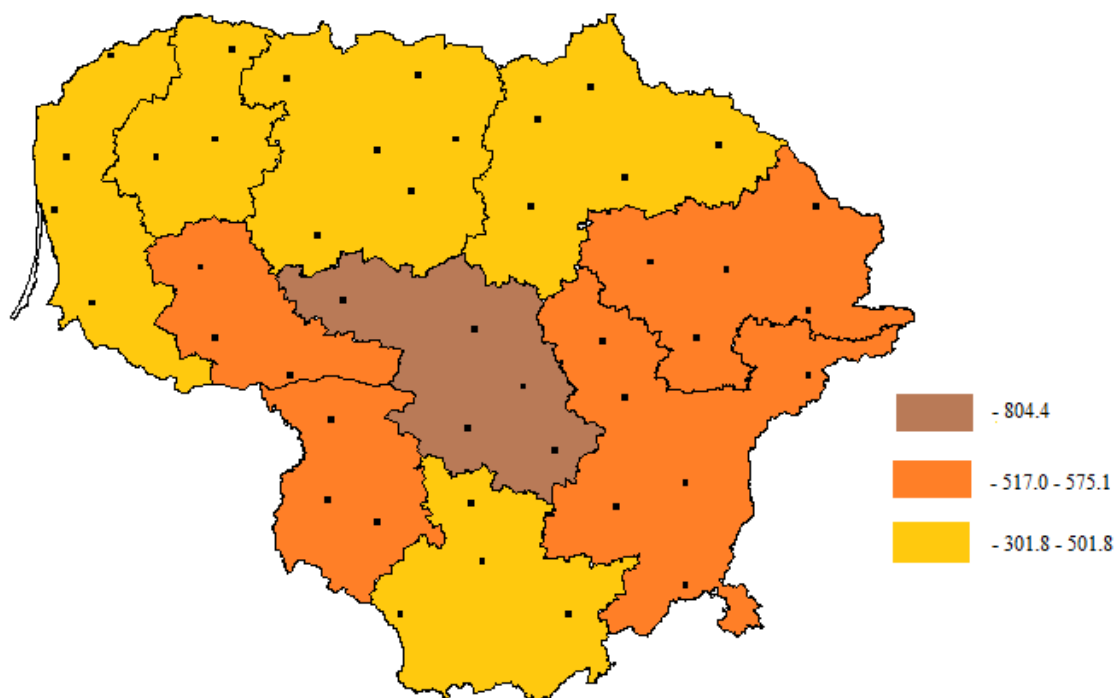
Pagrindinės Laimo ligos platintojos – *Ixodes ricinus* erkės – paplitusios visoje Lietuvos teritorijoje.

Didžiausi sergamumo rodikliai 2025 m. užregistruoti Kauno, Marijampolės, Vilniaus, Utenos ir Tauragės apskrityse, o mažiausias sergamumo Laimo liga rodiklis – 301.8 atvejo 100 tūkst. gyventojų buvo Šiaulių apskrityje (9 lentelė, 7 pav.).

9 lentelė. Sergamumas Laimo liga Lietuvoje pagal apskritis 2025 m.

Apskritis	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Rodiklis 100 tūkst. gyv.	Procentinė atvejų dalis
Kauno	4 726	804.4	30.6
Marijampolės	767	575.1	5.0
Vilniaus	4825	550.7	31.2
Utenos	664	541.1	4.3
Tauragės	465	517.0	3.0
Alytaus	667	501.8	4.3
Panevėžio	842	407.2	5.5
Telšių	481	370.3	3.1
Klaipėdos	1 196	348.7	7.8
Šiaulių	805	301.8	5.2
IŠ VISO	15 438	534.3	100.0

7 pav. Sergamumas Laimo liga apskrityse 2025 m.

3.2. Sergamumas LL pagal gyvenamąją vietą 2025 m.

Palyginus gyventojų sergamumą pagal gyvenamąją vietą, matyti, kad 2025 m. miesto gyventojai 1,2 karto dažniau nei kaimo gyventojai sirgo Laimo liga (10 lentelė).

10 lentelė. Sergamumas LL Lietuvoje pagal gyvenamąją vietą 2025 m.

Gyventojai	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Rodiklis 100 tūkst. gyv.	Procentinė atvejų dalis
miesto	11073	559.3	71.7
kaimo	4366	479.9	28.3
IŠ VISO	15438	534.3	100.0

Erkės (taip pat ir infekuotos Laimo ligos sukėlėjais) yra paplitusios ir miestų žaliwoje zonoje (parkuose, soduose, poilsiavietėse ir kt.), ypač miestiečių mėgstamose laisvalaikio praleidimo vietose, tad galima manyti, kad tai yra viena iš svarbiausių dažnesnio miestiečių sergamumo priežasčių. Kita priežastimi gali būti geresnė šios ligos diagnostika mieste.

3.3. Sergamumas LL pagal lytį

Palyginus gyventojų sergamumą pagal lytį, nustatyta, kad moterys Laimo liga serga 1,3 karto dažniau nei vyrai (11 lentelė). Kadangi dažniausiai pirmieji ligos simptomai (migruojanti eritema) pasireiškia erkės įkandimo vietoje, manoma, kad galbūt moterys yra pastabesnės ir dažniau nei vyrai kreipiasi į gydymo įstaigas dėl odos pažeidimų.

11 lentelė. Sergamumas Laimo liga Lietuvoje pagal lytį 2025 m.

Gyventojai	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Rodiklis 100 tūkst gyv.	Procentinė atvejų dalis
Vyrai	6242	454.6	40,4
Moterys	9196	606.5	59.6
IŠ VISO	15438	534.3	100.0

3.4. Sergamumas LL amžiaus grupėse

Laimo liga dažniausiai serga suaugę žmonės. Vaikai iki 17 metų sudarė 7,7 proc. visų sirgusiųjų.

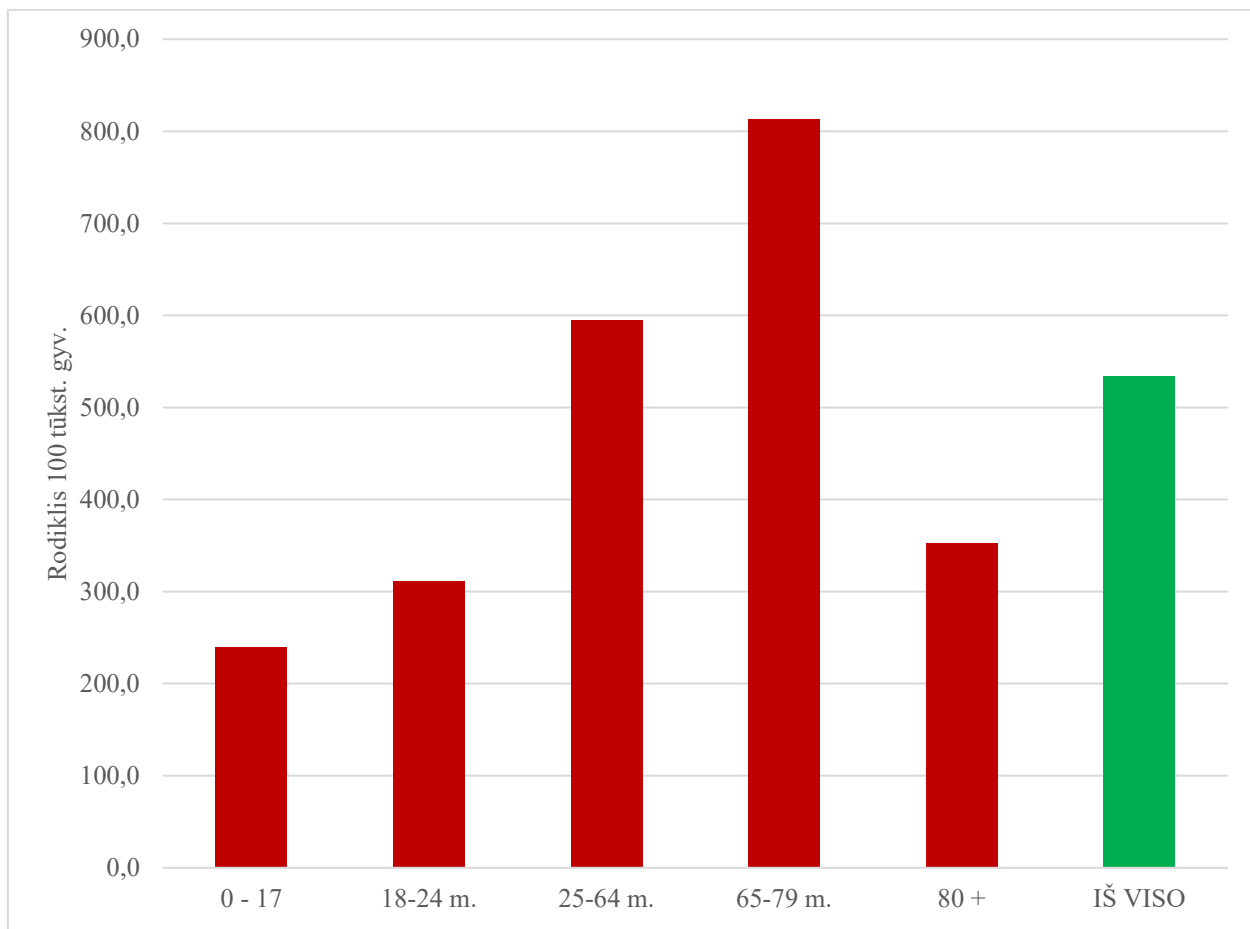
Didžiausias sergamumas LL pastebimas tarp vyresnio amžiaus žmonių: didžiausias – 65–79 m. amžiaus grupėje ir siekia 813,5 atvejo 100 tūkst. gyventojų, didelis sergamumo rodiklis ir 18–64 m. amžiaus grupėje – 594,3.

Mažiausias sergamumas – vaikų amžiaus grupėse (12 lentelė, 8 pav.).

12 lentelė. Sergamumas LL Lietuvoje pagal gyventojų amžiaus grupes 2025 m.

Amžiaus grupė	Atvejų skaičius	Rodiklis 100 tūkst. gyv.	Procentinė atvejų dalis
0-3 m.	147	167.8	1.0
4-6 m.	247	308.7	1.6
7-9 m.	269	294.5	1.7
10-14 m.	305	204.3	2.0
15-17 m.	220	247.6	1.4
0 - 17	1186	239.0	7.7
18-24 m.	593	311.5	3.8
25-64 m.	9504	594.3	61.6
65-79 m.	3580	813.5	23.2
80 +	575	352.4	3.7
IŠ VISO	15438	534.3	100.0

8 pav. Sergamumas LL Lietuvoje pagal gyventojų amžiaus grupes 2025 m.

Didelę dalį susirgusiųjų LL 2025 m. sudarė pensininkai ir bedarbiai, t. y. 25,3 proc. ir 5,3 proc. visų susirgimų. 2025 m. moksleiviai ir studentai sudarė apie 5,3 proc. susirgusiųjų. (13 lentelė).

13 lentelė. Sergamumas Laimo liga Lietuvoje pagal gyventojų užsiėmimą 2025 m.

Gyventojų grupė	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Procentinė atvejų dalis
Kiti	9 071	58,76
Pensininkai	3 597	23,30
Darbininkai	793	5,14
Moksleiviai	751	4,86
Tarnautojai	536	3,47
Bedarbiai	309	2,00
Ikimokyklinukai	306	1,98
Studentai	69	0,45
Neįgalūs	6	0,04
Iš viso:	15 438	100,00

3.5. Sergamumo LL sezoniškumas

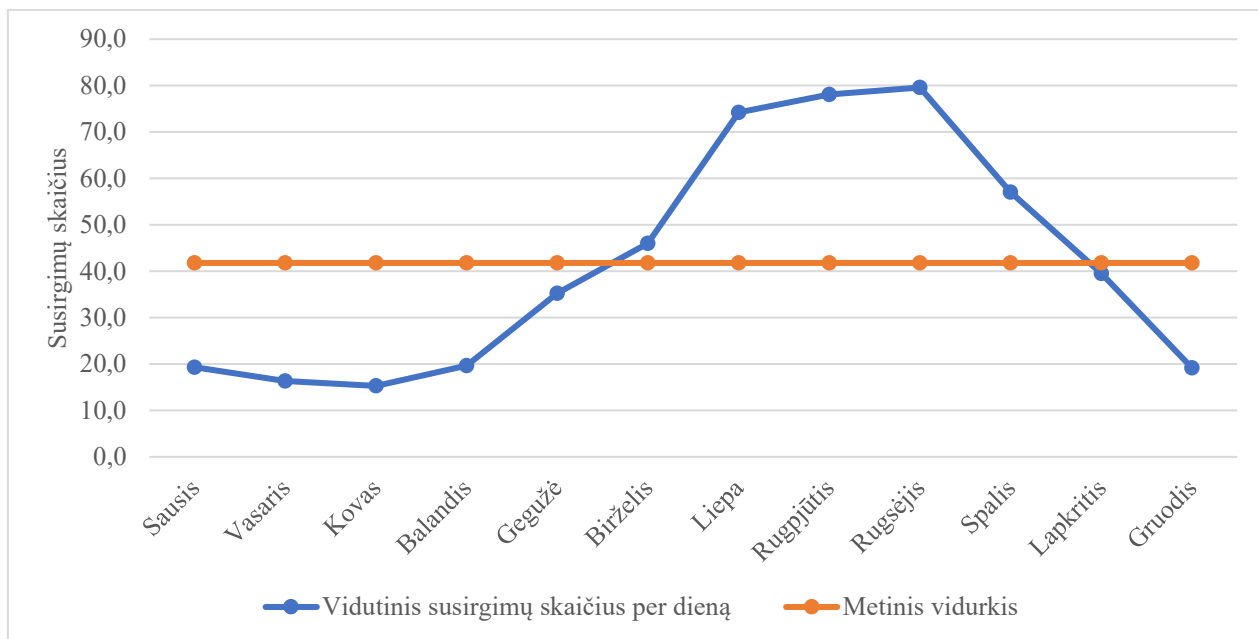
Sergamumui LL būdingas ryškus sezoniškumas, kuris susijęs su erkių aktyvumu ir dažnesniu gyventojų lankymusi miškuose, parkuose ar kitose miškingose vietovėse.

Pirmoji sergamumo pakilimo banga paprastai pasireiškia gegužės–birželio mėnesiais, antroji – liepos–spalio mėnesiais. Susirgimų Laimo liga 2025 m. Lietuvoje buvo registruota kiekvieną mėnesį ir iki gegužės mėnesio nenustatyta aiški padidėjusio sergamumo riba (457–598 atvejai per mėn.). 2025 m. didžiausias sezoninis pakilimas registruotas birželio–spalio mėnesiais. Tuo laikotarpiu Laimo liga sirgo 66,5 proc. visų sirgusiųjų (14 lentelė).

14 lentelė. Sergamumo LL pasiskirstymas pagal mėnesius Lietuvoje 2025 m.

Mėnuo	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Sergamumo rodiklis 100 tūkst. gyv.	Procentinė atvejų dalis	Vidutinis susirgimo atvejų skaičius per dieną
Sausis	598	20,7	3,9 proc.	19,3
Vasaris	457	15,8	3,0 proc.	16,3
Kovas	474	16,4	3,1 proc.	15,3
Balandis	590	20,4	3,9 proc.	19,7
Gegužė	1 093	37,8	7,2 proc.	35,3
Birželis	1 381	47,8	9,1 proc.	46,0
Liepa	2 302	79,6	15,1 proc.	74,3
Rugpjūtis	2 422	83,8	15,9 proc.	78,1
Rugsėjis	2 388	82,6	15,7 proc.	79,6
Spalis	1 769	61,2	11,6 proc.	57,1
Lapkritis	1 185	41,0	7,8 proc.	39,5
Gruodis	595	20,6	3,9 proc.	19,2

9 pav. Vidutinis susirgimų LL skaičius per dieną 2025 m.

TULIAREMIJOS EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2025 m.

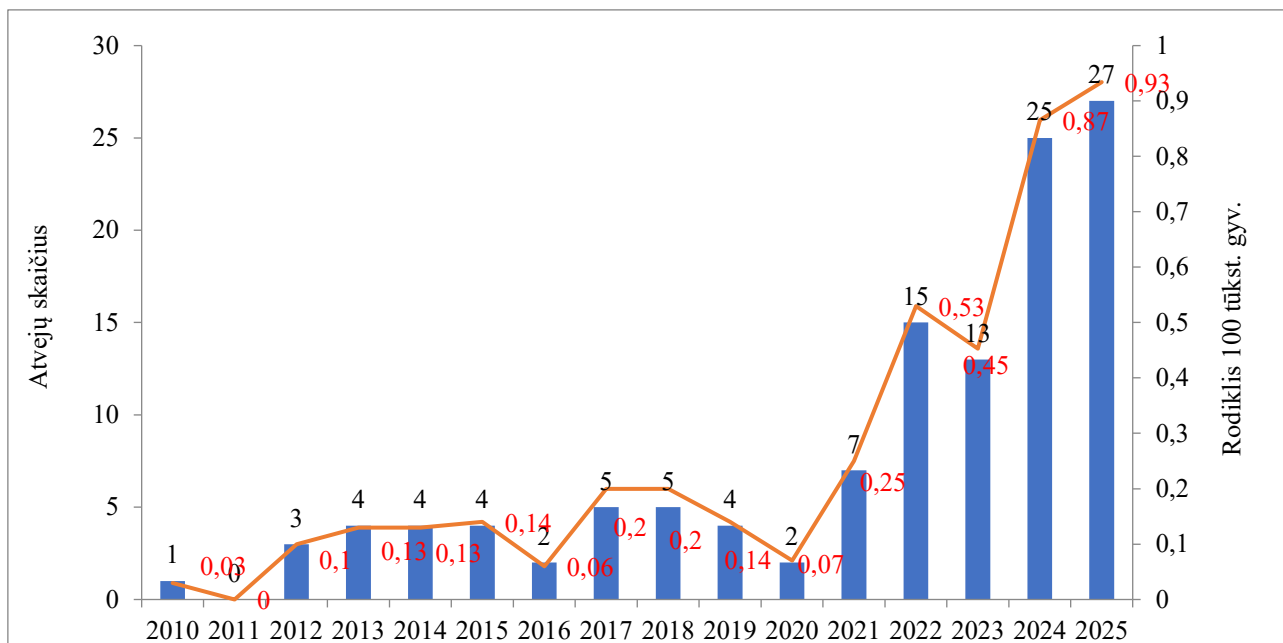
2010–2021 m. Lietuvoje buvo registruojami pavieniai tularemijos atvejai (iš viso užregistruotas 41 atvejis), tačiau 2022 m. užfiksuotas didesnis nei įprastai susirgimų tularemija skaičius – 15 (sergamumo rodiklis – 0,53 atvejo 100 tūkst. gyv.), 2024 m. – 25 atvejai (sergamumo rodiklis – 0,87 atvejo 100 tūkst. gyv.), 2025 m. – 27 atvejai (sergamumo rodiklis – 0,93 atvejo 100 tūkst. gyventojų) (10 pav.), iš jų 12 atvejų nustatyta moterims (0,79 atvejo 100 tūkst. gyventojų.) ir 15 – vyrams (1,09 atvejo 100 tūkst. gyventojų), 23 atvejais sirgęs asmuo priklausė 22–64 m. amžiaus grupei, o keturiais atvejais – vyresnių nei 65 m.

Susirgimo tularemija atvejai registruoti 7 regionuose (15 lentelė).

Ligos sukėlėjas, *F. tularensis* į žmogaus organizmą gali patekti per odą (net per nepažeistą) ar gleivines (ypač akių), tiesioginio sąlyčio su užsikrėtusiais gyvūnais metu, lupant sergančio gyvulio kailį, tvarkant skerdienu, surenkant nugaišusius graužikus, maudantis infekuotame vandenyje ir kt. Užsikrėsti galima per graužikų infekuotus maisto produktus, įkvėpus infekuotų dulkių ar vandens, užkrėstų graužikų išskyromis, aerozolio. Dažnai užsikrečiama įgėlus infekuotiems nariuotakojams (uodams, erkėms, blusoms ir kt.). Tikėtina, kad 2025 m. po erkės įsisiurbimo susirgo 13 asmenų (16 lentelė).

Siekiant išvengti tularemijos, būtina tinkamai prižiūrėti aplinką (nupjauti žolę, pašalinti augalines atliekas), naikinti graužikus ir nariuotakojus (deratizacija, dezinfekcija), naudoti repelentus nariuotakojams atbaidyti, dirbant žemės ūkio darbus, ypač pastebėjus kritusių graužikų, reikia naudotis asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis ir laikytis asmens higienos reikalavimų, lupant sumedžiotų gyvūnų (ypač kiškių) kailius ir dorojant skerdienu, mūvėti gumines pirštines ir kt.

10 pav. Sergamumo tularemija 2010–2025 m. dinamika

15 lentelė. Sergamumas tuliaremija Lietuvoje pagal regionus 2025 m.

Apskritis	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Rodiklis 100 tūkst. gyv.
Tauragės	2	2.22
Kauno	10	1.70
Utenos	2	1.63
Marijampolės	2	1.50
Vilniaus	9	1.03
Alytaus	1	0.75
Panevėžio	1	0.48
Iš viso Lietuvoje	27	0.93

16 lentelė. Tikėtini užsikrėtimo tuliaremija būdai 2025 m.

Tikėtinas užsikrėtimo būdas	Atvejų skaičius
Erkės įsisiurbimas	13
Uodų įgėlimas	4
Kita	3
Nežinoma	7
Iš viso	27

17 lentelė. Užsikrėtusiųjų tuliaremija amžius 2025 m.

Amžius	Susirgimo atvejų skaičius (n)	Rodiklis 100 tūkst. gyv.
25 - 65	23	1.33
66 - 70	4	2.26

5. Išvados

1. Lietuva yra endeminė erkinio encefalito ir Laimo ligos šalis, o registruojamas sergamumas šiomis ligomis yra vienas didžiausių Europoje.
2. Sergamumo EE rodiklis 100 tūkst. gyventojų 2025 m. buvo 22,2 atvejo, t. y. 20,4 proc. mažesnis nei 2024 m. (27,9 atvejo 100 tūkst. gyventojų).
3. Didžiausias sergamumas pagal amžiaus grupes 2025 m. užregistruotas 65–74 metų amžiaus grupėje (29,3 atvejo 100 tūkst. gyventojų).
4. Kaip ir kasmet, taip ir 2025 m., didelę visų susirgusiųjų EE dalį (22,7 proc.) sudarė pensininkai ir bedarbiai.
5. Kaimo gyventojai 2025 m. EE sirgo 1,6 karto dažniau nei miesto.
6. Sezoninis sergamumo pakilimas registruotas birželio–spalio mėnesiais. Sezoniskumo koeficientas (sezoninio pakilimo mėnesiais užregistruotų susirgimo atvejų dalis, išreikšta procentais) – 89,4 proc.
7. Didžiausi EE sergamumo rodikliai 2025 m. užregistruoti Utenos, Marijampolės, Panevėžio, Tauragės ir Kauno apskrityse.
8. Sergamumo Laimo liga rodiklis 2025 m. buvo 534,3 atvejo 100 tūkst. gyventojų.
9. Didžiausi sergamumo rodikliai 2025 m. užregistruoti Kauno, Marijampolės, Vilniaus, Utenos ir Tauragės apskrityse.
10. Didžiausias sergamumas Laimo liga užregistruotas birželio–spalio mėnesiais.
11. Miesto gyventojai Laimo liga sirgo 1,3 karto dažniau nei kaimo gyventojai.
12. Moterys Laimo liga sirgo 1,2 karto dažniau nei vyrai.
13. Didžiausias sergamumas Laimo liga fiksuotas tarp vyresnio amžiaus žmonių.
14. Didelę dalį susirgusiųjų Laimo liga sudarė pensininkai ir bedarbiai – 25,3 proc.
15. Nuo 2022 m. registruojamas padidėjęs sergamumas tuliaremija: sergamumo rodiklis siekė 0,53 atvejo 100 tūkst. gyventojų (15 atvejų), o didžiausias sergamumo tuliaremija rodiklis užregistruotas 2025 m. – 0,93 atvejo 100 tūkst. gyventojų (27 atvejai).